

РОЗРОБКА ПРАКТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ТА НАУКОВОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВВНЗ ЯК ЕЛЕМЕНТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ

DEVELOPMENT OF PRACTICAL MODELS AND SCIENTIFIC TOOLS FOR FOSTERING CREATIVITY IN INSTRUCTORS OF HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS AS AN ELEMENT OF ENHANCING THE QUALITY OF FUTURE OFFICERS' TRAINING

УДК 37.013.42:355.3
DOI <https://doi.org/10.32782/ip/88.17>
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Білик О.М.,
orcid.org/0000-0001-5468-2076
докт. пед. наук, доцент,
професор кафедри психології та педагогіки
Навчально-наукового інституту роботи з персоналом Національної академії Національної гвардії України

Мисечко О.В.,
orcid.org/0000-0003-4667-6252
канд. пед. наук, доцент,
професор кафедри іноземних мов Національної академії
Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

Остапович В.П.,
orcid.org/0000-0002-9186-0801
докт. юр. наук, професор,
заступник директора
Волинського інституту імені В'ячеслава Липинського
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Багрій Г.А.,
orcid.org/0000-0003-0928-2940
канд. психол. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов Національної академії
Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

Мащенко О.М.
orcid.org/0009-0007-2893-9385
ст. викладач кафедри фізичного виховання
Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

У статті розглядається проблема розвитку креативності викладачів дисциплін блоку «бойової підготовки» вищих військових навчальних закладів інституцій сектору безпеки і оборони України. Автори акцентують увагу на важливості підвищення професійної компетентності військових викладачів як складового елемента підготовки майбутніх офіцерів, що є важливим в умовах сучасних трансформацій у сфері безпеки та оборони України. В процесі теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи використані наступні методи: аналіз науково-методичної літератури, педагогічне моделювання, порівняльний метод, історико-педагогічний аналіз, контент-аналіз, експертне оцінювання, тощо. Крім цього, використано особистий досвід підготовки офіцерських кадрів для потреб інституцій сектору безпеки і оборони України.

На підставі отриманих результатів упродовж першого та другого етапів, членами науково-дослідної групи розроблено педагогічну модель розвитку креативності викладачів вищих військових навчальних закладів, яка інтегрує проектно-орієнтований підхід із акцентованим використанням інноваційних педагогічних технологій та психологічних методів. Модель спрямована на формування та розвиток креативного педагогічного потенціалу військових викладачів через індивідуалізацію навчального процесу, використання методів проектного навчання, психокорекції та рефлексії. Важливим компонентом цієї моделі є адаптація навчальних методів до специфічних умов вищої військової освіти.

Педагогічна модель включає в себе низку етапів: підготовчий, проєктувальний, діяльнісний та рефлексивно-аналітичний. Кожен з етапів забезпечує систематизацію знань, розвиток творчого мислення та професійної інтуїції військових викладачів, а також дозволяє здійснювати ефективну оцінку результатів навчання. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових платформ в процесі викладання є ще одним важливим аспектом, який сприяє підвищенню ефективності навчального процесу. Розробка практичних моделей та наукового інструментарію для розвитку креативності викладачів є важливим кроком у забезпеченні високої якості підготовки майбутніх офіцерів. Запропонована модель дозволяє покращити мотивацію здобувачів вищої освіти до фізичного розвитку, а також створити сприятливі умови для розвитку творчих здібностей і критичного мислення. Перспективи подальших досліджень передбачають організацію педагогічного експерименту з перевірки ефективності запропонованої експериментальної педагогічної моделі.

Ключові слова: бойова підготовка, викладачі, вища школа, інструментарій, креативність, майбутні офіцери, модель,

професійна компетентність, педагогічні технології, фізична підготовка.

The article addresses the issue of developing Creativity among Lectors of «Combat Training» Subjects in Higher Military Educational Institutions within the Security and Defense Sector of Ukraine. The authors emphasize the importance of enhancing the Professional Competence of Military Lectors as a crucial element of training Future Officers, which is vital in the context of the ongoing transformations in Ukraine's Security and Defense Sector.

In the course of the Theoretical Research, the Scientific Research group applied the following Methods: analysis of scientific and methodological literature, pedagogical modeling, comparative method, historical-pedagogical analysis, content analysis, expert evaluation, and others. Additionally, personal experience in preparing officer personnel for the needs of the Security and Defense Sector of Ukraine was used.

Based on the Results obtained during the First and Second stages, the Research Group developed a Pedagogical Model for the development of creativity among Lectors in Higher Military Educational Institutions. This Model integrates a Project-Oriented approach with an emphasis on the use of innovative Pedagogical Technologies and Psychological Methods. The Model aims to foster and develop the Creative Pedagogical Potential of Military Lectors through the individualization of the educational process, the use of project-based learning methods, psychocorrection, and reflection. An important component of this Model is the adaptation of teaching methods to the Specific Conditions of Higher Military Education.

The Pedagogical Model consists of several stages: preparatory, design, activity-based, and reflective-analytical. Each stage ensures the systematization of knowledge, the development of creative thinking, and Professional Intuition among Military Lectors, as well as allowing for effective assessment of learning outcomes. The use of information and communication technologies (ICT) and digital platforms in the teaching process is another important aspect that contributes to increasing the efficiency of the Educational Process.

The development of Practical Models and Scientific Tools for fostering creativity among Lectors is a key step in ensuring the high quality of Future Officers' Training. The Proposed Model improves motivation among Higher Education cadets for Physical Development and Creates Favorable Conditions for developing Creative Abilities and Critical Thinking. The Prospects for Future Research include organizing a Pedagogical Experiment to test the effectiveness of the proposed Experimental Pedagogical Model.

Key words: combat training, instructors, higher education, tools and technique, creativity, Future officers, model, professional competence, Pedagogical technologies, Physical training.

Постановка проблеми. В умовах сучасних трансформацій у сфері безпеки та оборони України, а також швидких змін в освітньому середовищі, важливим завданням є забезпечення високої якості підготовки майбутніх офіцерів через розвиток професійних компетентностей викладачів дисциплін блоку «бойової підготовки», зокрема – фізичної (спеціальної фізичної) підготовки вищих військових навчальних закладів інституцій сектору безпеки і оборони України.

Необхідно підкреслити, що в реаліях сьогодення фізична підготовка є однією із пріоритетних дисциплін професійної підготовки майбутніх офіцерів, а також військовослужбовців різних категорій (вікових груп), адже вона сприяє формуванню не лише фізичних але й психологічних та морально-вольових якостей, необхідних для виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності. Важливим є й той факт, що значну роль у цьому процесі відіграє креативність викладачів вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання), яка є необхідною складовою для ефективного застосування інноваційних методів навчання та інтеграції новітніх педагогічних технологій у підготовку офіцерських кадрів.

Незважаючи на важливість розвитку креативного потенціалу викладачів кафедр, які забезпечують усесторонній гармонійний та фізичний розвиток майбутніх офіцерів, існуючі наукові підходи та практики не в повній мірі враховують специфічних потреб вищої військової освіти та вимог до професійної підготовки представників досліджуваної категорії із урахуванням наявного бойового досвіду та викликів сьогодення. Відсутність ефективної методології та практичних інструментів розвитку креативності викладачів блоку «бойових дисциплін» вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ), закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання (ЗВОСУН), може обмежувати впровадження інноваційних педагогічних технологій і знижувати ефективність навчально-виховного процесу майбутніх офіцерів.

З огляду на вище викладене, постає необхідність розробки практичної моделі та підбору науково-обґрунтованих інструментів для розвитку креативності викладачів ВВНЗ (ЗВОСУН) дисциплін блоку «бойової підготовки», що сприятиме підвищенню якості їх професійної підготовки та вдосконаленню системи підготовки офіцерських кадрів для потреб інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ).

Дослідження виконано відповідно до плану ініціативної науково-дослідної роботи на тему «Креативність викладачів блоку «бойової підготовки» (шифр «Creativity of Lectors С.Т.В.»).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У динаміці другого етапу (перший блок)

теоретичного дослідження, увагу привернули наукові праці дослідників: Т. Яковичиної, Ю. Шалівської [1], С. Ланового, О. Репенка, С. Легенчука, О. Шила (та інш.) [2], В. Овчаренка, В. Клішина, А. Махобєя, Ю. Белашова, А. Ніконенка [3], у яких наголошується на значенні креативності як важливого елементу підвищення ефективності навчання у ВВНЗ. Зазначені наукові концепції підкреслюють той факт, що розвиток креативних здібностей викладачів ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ є важливим для адаптації традиційних методів багаторічної підготовки майбутніх офіцерських кадрів до реалій сьогодення.

Сучасні здобутки учених: О. Хацаюка, О. Єлісєєвої, В. Жукова, В. Клименка, Ю. Бережного [4], О. Khatsaiuk, M. Medvid, B. Maksymchuk, O. Kurok, P. Dziuba (та інш.) [5], M. Medvid, O. Khatsaiuk, K. Sydorchenko, S. Vorok, A. Kernas, M. Borovyk [6], досліджують методологічні основи впровадження креативних методів у фізичну та спеціальну фізичну підготовку представників досліджуваної категорії, орієнтуючись на індивідуалізацію тренувальних програм. Дослідження підкреслює, що застосування інноваційних підходів дозволяє значно підвищити мотивацію курсантів та курсанток ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ до професійного саморозвитку та опануванням обраною спеціальністю.

Низка досліджень: А. Бєвза [7], Р. Ваврика [8], О. Савченка [9], зосередила увагу на розвитку та удосконаленні педагогічної майстерності викладачів ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ, як домінуючого складника якісної підготовки майбутніх офіцерських кадрів.

У свою чергу, вивчення психологічних складників розвитку креативності викладачів блоку дисциплін «бойової підготовки» ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ висвітлено в роботах дослідників: Н. Гуртовенко [10], Н. Височіної, Л. Гуніної, О. Хацаюка, Л. Котляренко, Р. Головащенко, А. Івченко [11], С. Ярмача [12]. Вони наголошують на тому, що креативність викладачів є домінуючим фактором у створенні мотиваційного середовища, яке стимулює розвиток фізичних і психологічних якостей майбутніх офіцерів.

Аналіз науково-методичної літератури засвідчив, що теоретичні та емпіричні дослідження, присвячені особливостям розробки педагогічних (практичних) моделей із відповідним комплексом навчально-методичного забезпечення та наукового інструментарію, спрямованих на розвиток креативності викладачів фізичної підготовки ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ зустрічаються вкрай рідко. Необхідно підкреслити, що проблема розвитку креативності серед представників досліджуваної категорії на сьогодні залишається недостатньо висвітленою в наукових працях. Це підкреслює актуальність та важливість обраного напрямку наукового дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У динаміці другого блоку (другого етапу) теоретичного дослідження, членами науково-дослідної групи визначено низку невирішених раніше частин загальної проблеми, а саме:

1) недостатня інтеграція інноваційних педагогічних підходів у професійну підготовку викладачів фізичної підготовки ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ (у науковій літературі відсутнє чітке розмежування методів і технологій, що сприяють розвитку креативності у представників зазначеної категорії; відсутність прикладних моделей, адаптованих до специфіки військової підготовки, ускладнює формування ефективних стратегій розвитку креативного потенціалу військових педагогів);

2) відсутність досліджень, які враховують психологічні, особистісні та соматичні параметри викладачів фізичної підготовки ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ (на сьогодні відсутні ґрунтовні дослідження щодо того, як ці параметри можуть впливати на розвиток креативності представників досліджуваної категорії, що є важливим елементом для формування індивідуальних навчальних підходів у вищій військовій освіті);

3) не вміле або в не повному об'ємі використання наявного наукового інструментарію для оцінки креативності викладачів фізичної підготовки ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ (на сьогодні потребує подальшого розвитку система оцінювання рівня креативності у педагогічній діяльності, яка б враховувала специфічні умови військового середовища та вимоги до підготовки майбутніх офіцерів);

4) невизначеність у застосуванні комплексних методик, що поєднують теоретичні, практичні та психологічні аспекти розвитку креативності у викладачів фізичної підготовки ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ (не дивлячись на той факт, що на сьогодні існує низка наукових праць, які зосереджуються на розвитку креативності в освіті загалом, їх адаптація до специфіки вищої військової освіти залишається недостатньо дослідженою);

5) недостатнє вивчення впливу креативності викладачів фізичної підготовки ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ на ефективність освітнього процесу майбутніх офіцерів в умовах значних психофізіологічних навантажень (пріоритетним напрямом є вивчення механізмів взаємозв'язку розвитку креативності у представників досліджуваної категорії із рівнем адаптації майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням, які потребують значного прояву психофізіологічних якостей).

Дана проблематика потребує подальшого вивчення, що у майбутньому дозволить забезпечити більш глибоке розуміння важливості креативності в педагогічній діяльності викладачів дисципліни блоку «бойової підготовки» ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ. Це сприятиме підвищенню показників професійної підготовки офіцерських кадрів

для потреб інституцій СБОУ із урахуванням вимог та реалій сьогодення.

Мета статті. Головною метою дослідження є розробка педагогічної моделі та підбір сучасного наукового інструментарію розвитку креативності викладачів кафедр фізичної підготовки вищих військових навчальних закладів інституцій сектору безпеки і оборони України (на прикладі науково-педагогічних працівників ВВНЗ Національної гвардії України).

В процесі теоретичного дослідження використані наступні методи: аналіз науково-методичної літератури, педагогічне моделювання, порівняльний метод, історико-педагогічний аналіз, контент-аналіз, експертне оцінювання. Крім цього, використано особистий досвід підготовки офіцерських кадрів для потреб інституцій СБОУ.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою якісного та ефективного відпрацювання поставлених перед нами завдань (згідно плану ініціативної науково-дослідної роботи «Creativity of Lectors С.Т.В.») на початку дослідження створено науково-дослідну групу (НДГ) із чітким розподілом функцій та повноважень, у складі:

О. Білик, О. Хацаюк (загальне керівництво науковим проєктом, концептуалізація, обробка масивів експериментальних аналітико-статистичних даних, затвердження робочої гіпотези, аналітика, методологія);

О. Мисечко (науково-методичне забезпечення, ідея, обробка загальних результатів отриманих упродовж першого та другого етапів, затвердження робочих матеріалів);

В. Остапович (методологія дослідження, фінансування наукового проєкту, систематизація експериментальних даних);

Г. Багрій, О. Мащенко (організація дослідження, прикладне програмне забезпечення, математична статистика, інструментальне забезпечення).

Надалі, у динаміці другого етапу (третій блок) теоретичного дослідження нашу увагу привернули наукові праці дослідників: Б. Грудініної [13], Ю. Шліхтенко [14], М. Воронки [15], у яких розкриваються особливості побудови сучасних педагогічних моделей. Членами НДГ встановлено, що розробка педагогічних моделей є важливим етапом у вдосконаленні навчально-виховного процесу, оскільки вони сприяють підвищенню ефективності навчання, оптимізації організації освітнього процесу та розвитку креативних здібностей у здобувачів вищої освіти. Важливим є й той факт, що педагогічні моделі є теоретичними конструкціями, які відображають певні педагогічні підходи, методи та стратегії, спрямовані на досягнення освітніх цілей. Їх розробка передбачає врахування низки важливих складників (див. табл. 1), які забезпечують ефективність навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти (у тому числі: вищих

військових навчальних закладів, закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання інституцій сектору безпеки і оборони України).

Розробка педагогічних моделей є складним і багатограним процесом, що включає у себе врахування потреб здобувачів вищої освіти, педагогічних цілей, методів і форм навчання, технологічних інструментів та особливостей навчального середовища. Необхідно підкреслити, що якісно та результативно (грамотно) розроблені педагогічні моделі дозволяють значно підвищити якість навчання, забезпечити індивідуальний підхід до здобувачів вищої освіти і впроваджувати інноваційні технології в освітній процес.

В процесі подальшої дослідно-аналітичної роботи нашу увагу привернули наукові праці: Д. Каратаєвої, О. Хацаюка [16], І. Шапаренко, О. Юденко, В. Подрушняка, М. Волкова, Н. Левченко [17], С. Доценко, О. Холтобіної [18] та інших учених і практиків (А. Воляннюк, Р. Гуревич, Ж. Кушнір, Т. Тронь, О. Чубрей), у яких розкриваються особливості впровадження та акцентованого використання сучасного наукового інструментарію в освітньому процесі майбутніх фахівців.

На наш погляд основними та дієвими є (див. табл. 2): методика творчого підходу в педагогічній діяльності; метод проектного навчання; психологічне оцінювання та психокорекція; методика

Таблиця 1

Домінуючі складники, які використовуються в процесі побудови сучасних педагогічних моделей

Складники	Загальна характеристика
1. Аналіз освітніх потреб і вимог	Перше, на що необхідно звернути увагу при розробці педагогічної моделі – це розуміння специфічних потреб здобувачів вищої освіти. Врахування соціальних, культурних, вікових та інтелектуальних особливостей учнів дозволяє створити модель, що буде найбільш адаптованою до конкретних умов навчання. Важливо також врахувати специфіку закладу вищої освіти, в якому реалізовуватиметься модель.
2. Цілі та завдання навчального процесу	Кожна педагогічна модель повинна мати чітко визначену мету. Мета моделі зазвичай орієнтується на досягнення певних освітніх результатів (наприклад, підвищення рівня знань, розвитку практичних навичок, формування критичного мислення). Педагогічна модель повинна допомогти досягти цих цілей через продумане використання методів навчання, форм контролю знань, технічних засобів та інтервенцій, які будуть застосовуватися на різних етапах навчання.
3. Методи та методики навчання	Методи навчання – це основний інструмент, через який здійснюється досягнення педагогічної мети. Розробка педагогічної моделі передбачає вибір та обґрунтування відповідних методів навчання: лекцій, семінарів, практичних занять, тренінгів, ролевих ігор, лабораторних робіт тощо. Важливо також визначити, чи використовуються активні методи навчання, що залучають здобувачів вищої освіти до самостійної діяльності (наприклад, проектне навчання, методи критичного мислення).
4. Інноваційні технології та засоби навчання	Сучасні педагогічні моделі повинні включати інноваційні технології навчання, такі як електронні платформи для навчання, віртуальні тренажери, симулятори, мультимедійні засоби, що дозволяють створити інтерактивне навчальне середовище. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) є важливою складовою сучасної педагогічної моделі, оскільки вони дають змогу адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб студентів, а також підвищити ефективність навчання.
5. Оцінка та корекція процесу навчання	Розробка педагогічної моделі включає також передбачення механізмів оцінки результатів навчання. Важливо передбачити, яким чином буде проводитися моніторинг прогресу здобувачів вищої освіти, оцінка їхнього розвитку, а також корекція процесу навчання на основі отриманих результатів. Це може бути як традиційна форма оцінки (екзамени, тестування), так і альтернативні методи, такі як портфоліо, самооцінка, взаємооцінка.
6. Індивідуалізація навчання	Особливо важливою особливістю педагогічних моделей є індивідуалізація навчання, особливо коли мова йде про специфічні категорії здобувачів вищої освіти (слухачі, курсанти та курсантки ВВНЗ, ЗВОСУН). Індивідуальний підхід дозволяє адаптувати навчальний процес до особистих потреб кожного здобувача вищої освіти, його рівня підготовленості, здібностей та мотивації.
7. Врахування особливостей та специфіки ЗВО	Педагогічні моделі повинні враховувати контекст і специфіку навчального середовища, в якому вони будуть реалізовані (для прикладу у ВВНЗ, ЗВОСУН педагогічні моделі повинні включати елементи, що відповідають специфіці військової служби, тактичної підготовки, вогневої підготовки, домедичної підготовки та фізичної (спеціальної фізичної) підготовки).
8. Оцінка ефективності педагогічної моделі	Незалежно від того, яку педагогічну модель розробляється, важливим є передбачити критерії її ефективності. Це може включати оцінку рівня досягнутих результатів, ступінь зацікавленості здобувачів вищої освіти, їх здатність до самостійної роботи та інновацій у навчанні. Важливим є і зворотний зв'язок від здобувачів вищої освіти та викладачів щодо практичної реалізації моделі в умовах реального навчання.

колективного навчання; інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ); методика саморозвитку та професійного вдосконалення НПП (педагогічних працівників); оцінка результатів та рефлексія.

Таким чином, для ефективного розвитку креативності представників досліджуваної категорії необхідно застосовувати комплексний підхід, що включає методи творчого підходу, проектне навчання, психологічне оцінювання, колективне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, а також постійний саморозвиток викладачів. Використання цих сучасних наукових інструментів сприятиме підвищенню ефективності навчально-виховного процесу та розвитку креативного

потенціалу НПП (педагогічних працівників), що є важливим для підготовки висококваліфікованих офіцерських кадрів в реаліях сьогодення.

З огляду на вище викладене, беручи до уваги результати аналізу науково-методичної літератури, членами НДГ розроблено проектно-орієнтовну модель розвитку креативності викладачів кафедр фізичної підготовки ВВНЗ інституцій СБОУ (див. рис. 1). Дана модель базується на інтеграції принципів педагогічного проектування, креативної педагогіки, андрагогіки, нейропедагогічного підходу, а також військово-прикладної фізичної підготовки представників інституцій СБОУ. Основна ідея полягає у створенні умов, за яких викладач

Таблиця 2

Основний високоефективний науковий інструментарій, що рекомендується до використання у ЗВО, ВВНЗ та ЗВОСУН

Інструментарій	Описова характеристика
1) методика творчого підходу в педагогічній діяльності:	застосування методики творчого підходу до навчання дозволяє науково-педагогічним працівникам (НПП) розвивати інноваційні методи роботи, спрямовані на стимулювання інтелектуальної активності та креативності у здобувачів вищої освіти. Це включає використання нестандартних форм і методів навчання, таких як інтерактивні вправи, тренінги для розвитку критичного мислення та участь у наукових проектах. Педагоги, які використовують ці методи, здатні адаптуватися до змінних умов навчального процесу і допомогти студентам розвивати не лише фізичні, а й творчі здібності.
2) метод проектного навчання:	проектний метод є одним з основних інструментів для розвитку креативності, оскільки він сприяє створенню інноваційних навчальних програм і проектів, що включають реальні завдання з військової практики. У цьому аспекті викладачі кафедр фізичної підготовки ВВНЗ (ЗВОСУН) можуть залучати здобувачів вищої освіти до розробки та виконання проектів, що включають фізичні навантаження, квестові (ситуативні) завдання та функціональні тренінги, що вимагають нестандартних рішень та творчого підходу. Викладачі можуть організовувати практичні заняття (тренінги), під час яких здобувачі вищої освіти будуть вирішувати складні ситуації на основі креативних рішень.
3) психологічне оцінювання та психокорекція:	для розвитку креативності важливим є застосування психологічних інструментів, зокрема тестів на визначення рівня стресостійкості, самоконтролю та творчого потенціалу. Психологічне оцінювання дозволяє визначити сильні та слабкі сторони викладачів і здобувачів вищої освіти у психологічній сфері та адаптувати навчальний процес відповідно до цих особливостей. Також корекційна робота з психологами дозволяє підтримувати високий рівень мотивації та знижувати стресовий вплив значних фізичних навантажень (несприятливих факторів службово-бойової діяльності).
4) методика колективного навчання:	використання групових або командних форм навчання сприяє розвитку творчого мислення у НПП (педагогічних працівників) та здобувачів вищої освіти, оскільки вони мають можливість взаємодіяти, обмінюватися ідеями та вирішувати складні завдання разом. Цей підхід дозволяє створити сприятливе середовище для розвитку креативних здібностей та взаємодії учасників навчального процесу, що важливо для формування командної співпраці, особливо в умовах проходження військової служби (навчання у ВВНЗ, ЗВОСУН).
5) інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ):	застосування ІКТ у навчально-виховному процесі є важливим інструментом розвитку креативності викладачів. Використання інтерактивних платформ, віртуальних симуляторів, тренажерів та інших сучасних технологій дозволяє викладачам фізичної підготовки створювати динамічні та інноваційні програми навчання. ІКТ дозволяють адаптувати навчальні матеріали до індивідуальних потреб здобувачів вищої освіти, підвищуючи ефективність та мотивацію до фізичних вправ і навчання загалом.
6) методика саморозвитку та професійного вдосконалення викладачів:	оскільки розвиток креативності викладачів є процесом, що триває протягом усього їх професійного життя, важливим інструментом є методика саморозвитку, яка включає систематичне професійне навчання, участь у семінарах, тренінгах та конференціях (змаганнях різних рангів, наукових форумах). Це дає змогу викладачам адаптуватися до нових педагогічних трендів та методів, що підвищує їх креативність та ефективність у роботі.
7) оцінка результатів та рефлексія:	оцінка результатів навчального процесу через рефлексію дозволяє викладачам аналізувати власні досягнення, визначати слабкі місця та формувати стратегії для їх подолання. Рефлексія як інструмент розвитку креативності сприяє самовдосконаленню педагогів і підвищенню їх здатності до інновацій в педагогічному процесі.

виступає не лише передавачем знань, а модератором творчого освітнього процесу, здатним проектувати, реалізовувати та оцінювати інноваційні технології підготовки здобувачів вищої освіти. Запропонована членами НДГ педагогічна (практична) модель уперше інтегрує проектно-орієнтований підхід у систему професійного розвитку викладачів фізичної підготовки ВВНЗ (ЗВОСУН),

поєднуючи нейропедагогічні, андрагогічні та технологічні аспекти розвитку креативності.

Реалізація запропонованої експериментальної моделі розвитку креативності викладачів фізичної підготовки ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ, має на меті досягнення низки важливих результатів, що забезпечать підвищення якості навчального процесу та ефективність підготовки майбутніх

Рис. 1. Проектно-орієнтовна модель розвитку креативності викладачів кафедр фізичної підготовки ВВНЗ Національної гвардії України

офіцерів. Серед очікуваних результатів виділяються наступні:

1) підвищення рівня професійної компетентності викладачів, розвиток креативного потенціалу представників досліджуваної категорії;

2) поліпшення мотивації та зацікавленості здобувачів вищої освіти до систематичних занять фізичною підготовкою та обраним видом спорту;

3) створення сприятливого психологічного клімату між викладачами та здобувачами вищої освіти в навчально-виховному процесі;

4) індивідуалізація навчально-виховного процесу (системи фізичної та спеціальної фізичної підготовки) здобувачів вищої освіти;

5) покращення оцінювання та моніторингу навчальних досягнень здобувачів вищої освіти;

6) підвищення рівня адаптації викладачів до змінних умов навчання в реаліях сьогодення;

7) вдосконалення механізмів взаємодії між викладачами та здобувачами вищої освіти.

Таким чином, поставлені перед нами завдання – виконанні, а головну мету – досягнуто.

Висновки і перспективи подальших розробок. В процесі теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи розроблено експериментальну проектно-орієнтовну модель розвитку креативності викладачів кафедр фізичної підготовки ВВНЗ Національної гвардії України (ВВНЗ, ЗВОСУН інституцій СБОУ). Зазначена експериментальна модель складається із наступних основних блоків (із відповідним комплексом навчально-методичного забезпечення): цільового, змістового, технологічного та діагностично-оцінювального. Крім цього, нами здійснено підбір необхідного наукового інструментарію, що включає у себе: методику творчого підходу; метод проектного навчання; психологічне оцінювання та психокорекція; методика колективного навчання; інформаційно-комунікаційні технології; методику саморозвитку та професійного вдосконалення та оцінку результатів (рефлексію).

Розроблена модель розвитку креативності представників досліджуваної категорії є унікальною завдяки інтеграції проектно-орієнтованого підходу, який передбачає активну участь викладачів у створенні та реалізації інноваційних педагогічних проектів. Цей підхід дозволяє забезпечити більш глибоке залучення викладачів блоку дисциплін «бойової підготовки» у процес саморозвитку та творчого пошуку, що суттєво підвищує їх професійну компетентність.

Експериментальна модель, яка об'єднує принципи нейропедагогіки, андрагогіки та інноваційних педагогічних технологій, дозволяє створити умови для розвитку креативного потенціалу викладачів ВВНЗ (ЗВОСУН) інституцій СБОУ. Поєднання

різних підходів у навчанні забезпечує не тільки розвиток педагогічних але й психофізіологічних аспектів креативності, що є важливим для представників досліджуваної категорії.

Одним з домінуючих аспектів експериментальної моделі є індивідуалізація педагогічного процесу, що забезпечує науково-педагогічним (педагогічним) працівникам ВВНЗ, ЗВОСУН можливість адаптувати навчальні методи до специфічних потреб здобувачів вищої освіти. Це дозволяє більш ефективно враховувати різноманітні рівні підготовленості курсантів та курсанток, що важливо для успішної їхньої адаптації до майбутньої військово-професійної діяльності.

Проектно-орієнтована модель передбачає застосування психологічних методів оцінки і корекції для підвищення рівня мотивації викладачів дисциплін блоку «бойової підготовки» та здобувачів вищої освіти, що є важливою складовою для створення сприятливого освітнього середовища. Використання методів психологічної підтримки дозволяє ефективно реагувати на стресові ситуації, з якими зіштовхуються учасники навчально-виховного процесу, особливо в умовах навчання у ВВНЗ, ЗВОСУН інституцій СБОУ.

Важливим елементом педагогічної моделі є рефлексивний підхід до оцінки результатів навчання, що дозволяє не лише оцінити рівень досягнень представників досліджуваної категорії але й провести глибокий аналіз власних педагогічних практик. Реалізація системи рефлексії сприяє самовдосконаленню педагогічної діяльності та пошуку нових методів для підвищення ефективності навчально-виховного процесу. Завдяки комплексному підходу, який поєднує педагогічні інновації, психологічну підтримку та індивідуалізацію навчання, експериментальна модель сприятиме значному підвищенню якості підготовки майбутніх офіцерських кадрів для потреб інституцій сектору безпеки і оборони України.

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають проведення педагогічного експерименту з перевірки ефективності експериментальної моделі (з відповідним науковим інструментарієм) розвитку креативності викладачів кафедр фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту ВВНЗ НГУ та інших інституцій СБОУ.

Автори заявляють про відсутність будь-яких потенційних або фактичних конфліктів інтересів, які могли б вплинути на зміст, результати чи інтерпретацію матеріалів дослідження. Дослідження не отримувало фінансування від державних, громадських або комерційних структур і було реалізовано виключно за ініціативи та за рахунок ресурсів співавторів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Яковишина Т. В., Шалівська Ю. В. Трансформація поняття «креативність» у контексті реформування педагогічної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 2 (10). С. 39-43.
2. Лановий С. В., Репенко О. М., Легенчук С. В., Шило О. М., Єлін С. М., Бовсунівський І. М. Особистісний розвиток початкуючих викладачів ВВНЗ інституцій сектору безпеки і оборони України із акцентованим використанням засобів фізичної підготовки. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2024. Вип. 9 (182). С. 156–164.
3. Овчаренко В. В., Клішин В. М., Махобей А. В., Белашов Ю. О., Ніконенко А. М. Взаємозв'язок креативності викладача вищого військового навчального закладу із якістю підготовки майбутніх офіцерів в реаліях сьогодення. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип. 83 (2). С. 133–140.
4. Хацаюк О., Єлісеєва О., Жуков В., Клименко В., Бережний Ю. Модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу в різних умовах службово-оперативної діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 29 (2). С. 174–178.
5. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P. & oth. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *RREM*, 13 (2), 457–475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431%20%20>
6. Medvid, M., Khatsaiuk, O., Sydorchenko, K., Vorok, S., Kernas, A., & Borovyk, M. (2024). Sports Pedagogy: Readiness of Cadets to Apply Physical Action in Different Conditions of Service Activity. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16(2), 336-355. <https://doi.org/10.18662/rrem/1-6.2/860>
7. Бевз А. А. Психологічні умови подолання труднощів у педагогічній діяльності викладачем вищого військового навчального закладу : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.09. Хмельницький, 2005. 20 с.
8. Ваврик Р. В. Розвиток професійної готовності викладачів загальновійськових дисциплін до педагогічної діяльності у ВВНЗ : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2005. 20 с.
9. Савченко О. Я. Теоретико-методологічні основи педагогічної майстерності викладача: навч. посібн. Київ : Освіта., 2018. 224 с.
10. Гуртовенко Н. В. Психологічні умови формування готовності майбутніх педагогів до професійної самореалізації : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Хмельницький, 2018. 20 с.
11. Височіна Н., Гуніна Л., Хацаюк О., Котляренко Л., Головащенко Р., Івченко А. Модель психофізичної готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням. *Військова освіта*. 2021. Вип. 1 (43). С. 24–43.
12. Ярмач С. І. Психолого-педагогічний супровід курсантів у процесі професійної підготовки. *Наука і освіта*. 2021. Вип. 2. С. 68–72.
13. Грудинін Б. О. Педагогічне моделювання як технологія розвитку дослідницької компетентності старшокласників у процесі навчання фізики. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. Вип. 2 (56). С. 236–245.
14. Шліхтенко Ю. Модель реалізації педагогічних умов розвитку творчого потенціалу в майбутніх учителів іноземних мов. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2022. Вип. 7–8 (121–122). С. 182–191.
15. Воровка М. Моделювання педагогічних систем: методологічний і критеріальний аспекти. *Наука і техніка*. 2024. Вип. 11 (39). С. 520–528.
16. Каратаєва Д. О., Хацаюк О. В. Удосконалення техніки рукопашного бою правоохоронців МВС України із використанням сучасних технічних засобів навчання : наук.-дослід. роб. (шифр «Модель-РБ»). Харків: АБВ МВС України, 2008. 135 с.
17. Шапаренко І. Є., Юденко О. В., Подрушняк В. М., Волков М. С., Левченко Н. П. Біомеханічний аналіз технічної майстерності елітних однокорців із використанням інструментів «ШІ» (інтегрований підхід). *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип. 86 (2). С. 211–218.
18. Доценко С. О., Холтобіна О. У. Інтеграція Stem-технологій та цифрових трендів в освітній процес як умова активізації технічної творчості здобувачів освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип. 86 (2). С. 196–200.

Дата першого надходження рукопису до видання: 29.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.11.2025

Дата публікації: 19.12.2025